

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (296) ЖОВТЕНЬ

2015

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

За матеріалами

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Національно-патріотичне виховання дітей і молоді
в контексті ствердження суб'єктності української держави»*

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних

«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю

№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 3 від 30 жовтня 2015 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Михальський І. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор біологічних наук, професор Іванюра І. О.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор філологічних наук, професор Глуховцева К. Д.,

кандидат філологічних наук, професор Пінчук Т. С.,

доктор філологічних наук, професор Дмитренко В. І.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучаєва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Лобода С. М.,

доктор педагогічних наук, професор Караман О. Л.,

доктор педагогічних наук, професор Сташевська І. О.,

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***), 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015

ЗМІСТ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ УКРАЇНИ І БОРОТЬБА ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

1. **Акименко О. О., Данілов О. М.** Національна ідея України: соціально-психологічний аспект 6
2. **Аніщенко А. П., Яріко М. О.** Соціокультурний потенціал меморіального туризму в Україні в контексті процесу переосмислення історичної пам'яті 15
3. **Осьодло В. І., Будагьянц Л. М.** Динаміка культурно-ідентифікаційних процесів і боротьба за національну ідентичність українських громадян..... 24
4. **Стрюк М. І.** Модель мобільності в європейському інформаційному суспільстві 35

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО Й ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ

5. **Буценко А. В.** Особливості розвитку фізичного виховання учнівської молоді на півдні України в кінці ХІХ століття..... 46
6. **Павленко І. Г.** Громадянське виховання: історико-педагогічний аспект 53
7. **Сеник А. М.** Державницьке виховання учнівської молоді на основі національно-патріотичних поглядів Б. Лепкого 61

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

8. **Артюшенко В. Л., Демченко П. Є., Осіпов І. В.** Теорія та практика національно-патріотичного виховання в навчальних закладах..... 66
9. **Архіпов В. І.** Національно-патріотичне виховання молоді як складова демократичної етнополітики сучасної української держави 71
10. **Безбородих С. М.** Конкурентоспроможний педагог – носій патріотичних цінностей..... 77
11. **Бутенко Л. Л.** Регіональний підхід у дослідженні проблем виховання..... 84

12.	Гуренко О. І. Полікультурність і полікультурна освіта в Україні як філософська та соціально-педагогічна проблема.....	93
13.	Девіняк О. Т. Патріотичність крізь призму поведінкової економіки	105
14.	Денисенко А. А. Патріотизм та патріотичне виховання особистості: історичний аспект	113
15.	Докучаєва В. В. Ціннісні аспекти проектування інноваційних педагогічних систем.....	119
16.	Ігнатович О. Г. Сучасний дискурс патріотичного виховання: традиції та інновації.....	127
17.	Литвинова Н. А. Українська народна педагогіка та сучасне патріотичне виховання	135
18.	Мурсамітова І. А., Гарбузюк Т. В. Деякі аспекти основ сучасного національно-патріотичного виховання	142
19.	Роман С. В. Побудова інноваційної педагогічної системи навчання хімії для реалізації стратегії морально-етичного виховання учнівської молоді України на засадах еколого-гуманістичних цінностей.....	148
20.	Сєваст'янова О. А. Проблеми виховання студентської молоді в сучасних соціокультурних умовах.....	158
21.	Хміляр О. Ф. Символ – регулятор поведінки та модель дії особистості.....	166

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В РІЗНИХ ІНСТИТУТАХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

22.	Дорогавцева О. Г. До проблеми професійних ризиків у соціальній роботі та волонтерській практиці	175
23.	Єрмоїна Л. Є. Національно-патріотичне виховання в умовах інтернатного закладу: стан, проблеми, перспективи.....	181
24.	Іванчикова С. М. Позааудиторна робота як форма виховання культури здоров'я студентської молоді в кризових умовах сучасного суспільства.....	189
25.	Ігнатенко К. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з прийомними сім'ями.....	196
26.	Ігнатуша А. Л. Національно-патріотичне виховання майбутніх вчителів.....	206
27.	Ілішова О. М. Формування культури міжетнічних стосунків гуртківців позашкільних навчальних закладів засобами національно-патріотичного виховання	212

Л. Є. Єрємона

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Одним з пріоритетних напрямів освітньої системи України є виховання патріота. Виховання любові до свого народу, усвідомлення особистого значення для спільного розвитку та водночас, значення суспільства для власного становлення – все це є основою національно-патріотичного виховання. Соціально-політичні та економічні зміни, що відбуваються останнім часом у нашій країні, інтеграція у євро простір вимагають особливого підходу і до виховання молоді у національно-патріотичному дусі.

Найбільшу потребу у вдосконаленні методів та змісту національно-патріотичного виховання потребують школи-інтернати. Школи-інтернати, залишаючись закритою соціальною системою, породжують явище депривації, що негативно впливає на фізичний та психічний розвиток вихованців, таким чином, формування патріотичної особистості стає під загрозою.

Метою нашого дослідження є детальний аналіз змісту, методів національно-патріотичного виховання в умовах шкіл-інтернатів, виявлення специфічних рис та складання перспективної картини подальшого розвитку виховного процесу цього напрямку.

Формуванню патріотичних якостей особистості присвячено чимало наукових праць. Актуальними у всі часи були і є роботи видатних педагогів, а саме Г. Ващенко, О. Духнович, І. Огієнко, С. Русової, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін. Дослідженню аспектів етнічної свідомості присвячено роботи І. Беха, П. Гнатенко, О. Киричука та ін. Корисними для нашої роботи є наукові дослідження М. Качур (патріотичне виховання молодших школярів засобами художнього краєзнавства), Т. Гавлітіної (національне виховання у позашкільний навчальний час), О. Гевко (національне виховання

студентів), Н. Козиревої формування патріотичної свідомості дітей підліткового віку в умовах спеціальної школи-інтернату, а також програма українського патріотичного виховання дітей (І. Беха), Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (О. Сухомлинської).

Аналіз національно-патріотичного виховання в школі-інтернаті доцільним вважаємо розпочати з основних понять.

Самоусвідомлення нації базується на основі віри в національні ідеали. Сьогоденним головним ідеалом українського суспільства є ідеал України – образ досконалого державного буття, що має об'єднувати українців. Аналізуючи Концепції державного виховання, спираючись на формування високого рівня правосвідомості підростаючих громадян, Україна створює умови для соціального становлення та розвитку молоді, що ґрунтуються на принципах, визначених Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». До таких принципів належить принцип поваги до загальнолюдських цінностей, прав людини і народів, історичних, культурних, національних особливостей України, її природи; принцип безпосередньої участі молоді у формуванні й реалізації політики та програм, що стосуються суспільства взагалі та молоді зокрема; принцип врахування потреб молоді, співвіднесення їхньої реалізації з економічними можливостями держави; принцип доступності для кожного молодого громадянина соціальних послуг і рівності правових гарантій; принцип відповідальності держави за створення умов щодо саморозвитку і самореалізації молоді; принцип єдності зусиль держави, всіх верств суспільства, політичних і громадських організацій, підприємств, організацій, установ та громадян у справі соціального становлення та розвитку молоді; принцип відповідальності кожного молодого громадянина перед суспільством і державою за дотримання Конституції та законодавства України.

Українська ідея за всі часи була, так званою, інтегруючою силою, що спонукала козаків до подвигів, жертвності. Саме ця ідея гартувала волю і світогляд наступних поколінь борців за нашу свободу.

Національне виховання, за визначенням С. Гончаренка, це історично зумовлена і створена самим народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв та інших форм соціальної практики, спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючих поколінь, у процесі якої засвоюється духовна і матеріальна культура нації, формується національна свідомість і єдність поколінь. Зміст патріотичного виховання педагогічний словник розкриває як одне з найглибших громадських почуттів, в основі чого є любов до батьківщини, відданість народові, гордість за надбання національної культури. С. Гончаренко зазначає, що патріотизм виявляється у практичній діяльності, що спрямована на всебічний захист своєї країни, її інтересів. Патріотичне виховання – це важлива складова виховної

діяльності шкіл. В. Сухомлинський розумів патріотичне виховання як сферу духовного життя, що проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується. Аналізуючи патріотизм, а саме змістовний бік його формування, Н. Козирева вказує на формування громадянської відповідальності, високих духовно-моральних принципів та формування здорового способу життя, профілактику алкоголізму, правопорушень і бездоглядності серед підлітків і молоді [8].

Педагогічна наука трактує термін школа-інтернат як загальноосвітній заклад, де діти навчаються і живуть (вживається з 1956 року). До школи-інтернату приймають дітей за бажання батьків або осіб, що їх заступають. На відміну від загальноосвітньої школи, інтернати у своєму штаті мають певну кількість вихователів [4].

Система державної опіки над дітьми сиротами і дітьми, які залишилися без батьківського піклування, що діє сьогодні в Україні, функціонує понад 80 років. Будучи заснованою ще за радянських часів, така форма утримання дітей була зорієнтована на колективні форми виховання дітей. Головний принцип такої виховної концепції передбачав наявність розгалуженої мережі інтернатних закладів, що фінансувалися державою. Кількість дітей в такій школі-інтернаті налічувала від 100 до 400 осіб, при цьому – дитячі колективи були сформовані завіковим принципом.

В контексті нашого дослідження під терміном школа-інтернат маємо на увазі загальноосвітні та спеціалізовані навчальні заклади, вихованцями яких є діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування або діти з особливостями психофізичного розвитку.

Для формування повноцінного уявлення щодо національно-патріотичного виховання в умовах школи-інтернату, необхідним вважаємо з'ясування основних підходів та педагогічних умов, що використовують під час національно-патріотичного виховання.

За визначенням Т. Гавлітіної, національно-патріотичне виховання є цілеспрямованим і свідомо здійснюваним педагогічним процесом організації і стимулювання активно-творчої діяльності, оволодіння знаннями про культурно-історичний досвід народу, формування в них ціннісного ставлення до Батьківщини, суспільства, самих себе та праці [2].

У дослідженні А. Плешакова, який розглядав патріотичне виховання як засіб попередження і подолання дитячої бездоглядності, головну увагу акцентовано на використанні конкретно-історичного підходу. На думку вченого, саме цей підхід має можливість сформувати специфічні завдання громадянського виховання, а саме: усвідомлення громадянами України необхідності державотворчих процесів у поєднанні з розбудовою громадянського суспільства; формування в молодого покоління почуття патріотизму, відданості Батьківщині й водночас – відчуття належності до світової спільноти [6].

Досліджуючи національно-патріотичне виховання, О. Петегірнич використовує системний підхід. На думку вченої, використання саме

цього підходу створює можливості сформувати у молоді риси громадянина України, духовно збагатити, привити художньо-естетичні, моральні, трудові якості.

Гендерний підхід та його значення для національно-патріотичного виховання особистості було досліджено у роботі Г. Ващенко. Педагог довів, що система національного виховання української молоді ґрунтується на загальнолюдських і національних цінностях. В праці «Виховання волі і характеру» педагог акцентував увагу, що бажаною рисою підростаючого покоління повинна бути стриманість у статевому житті й фізичних насолодах [1].

Досліджуючи патріотизм та патріотичне виховання в умовах спеціалізованої школи-інтернату, Н. Козирєва виокремлює три різновиди патріотизму: етнічний, територіальний та державницький. В основі етнічного патріотизму вчена вбачає розвиток почуття причетності до свого народу, у любові до рідної культури та до власної історії. Саме цей різновид патріотизму закладений природою у якості відчуття родових ознак. Що стосується територіального патріотизму, що ґрунтується на любові до того місця на землі, де людина народилася. Третій різновид патріотизму – державницький, що розглядається на основі державного самовизначення. Головна мета такого виховання – розвиток у свідомості дитини державницького світогляду і державницького почуття, що ґрунтується на державній ідеології й пов'язується з поняттям громадянськості.

Опрацьовуючи теоретико-практичний матеріал щодо виховного процесу шкіл-інтернатів Запорізької, Тернопільської, Чернігівської області, нами було з'ясовано, що до традиційних виховних заходів патріотичного спрямування закладів належить оформлення газет, листівок, конкурси малюнків, участь у мітингах-реквіємах, перегляд художніх та документальних фільмів патріотичного змісту та ін. Розповсюдженими формами національно-патріотичного виховання у школах-інтернатах є екскурсії, походи, дні пам'яті, зустрічі із видатними постатями, що, завдяки постійному їх проведенню, мають патріотично виховувати свідомість майбутніх господарів української землі.

Аналізуючи досвід національно-патріотичного виховання у школах-інтернатах України, зазначимо такі найбільш привабливі, на нашу думку, форми проведення заходів: виготовлення маскувальних сіток (акція «Добро солдату» – Кременчуцька спеціалізована школа-інтернат), щоденне підняття прапора й спів гімну України (Лутугінська обласна спеціальна загальноосвітня школа-інтернат для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування), створення картинної галереї українського козацтва та конкурс виготовлення макетів козацьких чайок (Вижницька школа-інтернат ім. Н. Яремчука).

Темі патріотичного виховання молодших школярів присвячено дослідження М. Качур. У роботі вченої за основу патріотичного виховання було прийнято художнє краєзнавство. Вчена визначає наступні педагогічні умови, що сприяють підвищенню ефективності

патріотичного виховання засобами художнього краєзнавства: змістовий компонент (різні форми позакласної роботи), технологічний компонент (особистісно-орієнтована інтерактивна технологія), кадровий компонент (удосконалення професійно-педагогічної підготовки учителів), контекстний компонент (взаємодія школи та сім'ї, їх виховних впливів і можливостей) [5].

Сучасний стан процесу національно-патріотичного виховання характеризується у теоретико-практичних роботах багатьох науковців. З. Куанова характеризує основні напрямки щодо виховання патріотизму у вихованців школи-інтернату у такому складі: краєзнавчий напрямок – в основі чого є вивчення культури, природи своєї місцевості, своєї країни. Наступний напрямок – військово-патріотичний, зміст якого полягає у вивченні військових традицій, військової історії. А також, найбільш значний, на нашу думку, є героїко-патріотичний напрям, що заснований на вивченні і збереженні пам'яті про героїчні подвиги та приклади служіння Батьківщині.

В контексті нашого дослідження, актуальною є думка Н. Козирєвої. Вчена розглядає змістовну сторону формування національно-патріотичної свідомості у формуванні високих духовно-моральних принципів та громадянської відповідальності, відданості своїй Вітчизні, а також – у формуванні здорового способу життя підлітків і молоді, профілактиці алкоголізму, правопорушень і бездоглядності.

До ряду проблем, що постають перед особливостями організації процесу національно-патріотичного виховання в умовах школи-інтернату нами визначено такі: рівень психолого-педагогічних можливостей вихованців; професійність та креативність педагогічних працівників закладу; закритість школи-інтернату як закладу державного утримання дітей.

Результат національно-патріотичного виховання в умовах школи-інтернату не є повноцінним, адже, на відміну від учнів загальноосвітніх шкіл, які мають можливість цікавитися вдома історіями з військових подій в бабусь і дідусів, у сусідів, приносити до школи фотокартки та ін., вихованці інтернатів позбавлені такої можливості.

Ще однією не менш важливою проблемою, що торкнулася і виховного процесу в школах-інтернатах, є скорочення штату вихователів, збільшення годин навантаження та зменшення фінансування педагогам.

Сьогоднішня картина розвитку суспільства характеризується часом глобальної інформатизації. Через закритість вказаного закладу освіти, вихованці обмежені відповідно до сприйняття тієї інформації, що надається засобами масової інформації, що є актуальнішою за ту, що отримується з певних дисциплін.

Виховання молоді у національно-патріотичному дусі є соціальною потребою суспільства. Залучення підлітків «групи ризику», важко вихованих та ін. категорій дітей-вихованців шкіл-інтернатів до суспільних заходів патріотичного спрямування є основною показником до зменшення кількості правопорушень серед молоді.

В контексті нашого дослідження нами визначено те, що особливої уваги слід приділяти підлітковому віку, адже пізнавальна активність та ставлення до навчання у вихованців 8-11 класів набувають дедалі більшої протилежності. Підлітковий вік вихованців шкіл-інтернатів називають «важким», «критичним», «переломним». У період від одинадцяти до чотирнадцяти років відбувається перебудова організму дитини, завершуючи формування особистості. Психолого-педагогічні спостереження доводять, що у цей період на перший план у вихованців виступає потреба в спілкуванні з однолітками, засвоєння норм підліткової сфери. Зазначене активне формування особистості відзначається загостренням особливостей характеру. Почуття дорослості стає центральним новотвором, чітко починає виражатися життєва позиція підлітка визначає його бажання, прагнення, поведінку в цілому. Всі ці зміни супроводжується значними труднощами як для вихователів шкіл-інтернатів, так і для самих вихованців.

Практика співпраці зі школами-інтернатами доводить, що головним організатором виховної роботи, першим і основним вихователем, наставником є класний керівник. Саме педагог цієї посади спрямовує навчально-виховний процес, співпрацює з учнями, їх батьками (або особами, які їх заступають), вихователями, вчителями-предметниками, організовує і проводить позаурочну та культурно-масову роботу.

На нашу думку, запорука успіху національно-патріотичного виховання залежить у більшості, від класного керівника. Система роботи класного керівника – це сукупність взаємопов'язаних виховних заходів, що впливають із завдань патріотичного виховання. До основних розділів виховної роботи класного керівника відносять вивчення учнів та учнівського колективу, а також – створення і розвиток класного учнівського колективу. Високий рівень виконання завдань класним керівником сприятиме покращенню ефективності національно-патріотичного виховання у класі та школі-інтернаті взагалі. Національно-патріотичне виховання не може бути повноцінним лише за наявності теоретичного навчання. Серед найбільш уживаних засобів формування патріотичної особистості, на сьогоднішній день, є рідна мова, література, історія народу, культурна спадщина. Опрацьований матеріал дозволяє стверджувати, що впровадження комплексу виховних заходів з національно-патріотичного спрямування буде ефективним за наступних умов: визначення теоретичних підходів до проблеми; врахування психолого-педагогічних особливостей вихованців інтернатного закладу та особливостей організації виховного процесу школи-інтернату.

Продовжуючи і надалі досліджувати тему національно-патріотичного виховання, нами запропонований комплекс виховних заходів «Патріот – це я і ти», що у якості експериментальної частини дослідження має бути реалізований класним керівником школи-інтернату с. Новомиколаївка Мелітопольського району Запорізької області. Головна вимога для реалізації заходів – це їх проведення поза межами

класної кімнати. У пояснювальній записці до заходів рекомендовано проведення заходів в умовах музею, бібліотеки, будинку для літніх людей, лікарні та закладі з соціальних служб.

Головною метою національно-патріотичного виховання ХХІ ст. є передача підростаючому поколінню соціального досвіду, духовного багатства, національного світогляду, того, що є основою формування особистісних рис громадянина України. На основі проведеного аналізу психолого-педагогічної літератури, нами було визначено специфіку національно-патріотичного виховання в школі-інтернаті, що полягає у динамічності та непередбачуваність виховного процесу. Беручи до уваги, що контингент вихованців шкіл-інтернатів є досить різноманітним (біологічні та соціальні сироти, діти з особливими потребами та ін.), необхідно зазначити, що національна приналежність та патріотизм не може бути у крові та генах людини. Природа появи патріотичного відчуття є не успадкованою, а може бути лише сформованою під час виховного процесу. Значну роль у національно-патріотичному вихованні особистості відіграє перший виховний інститут – сім'я та родина. Під час навчання у школі велике значення має взаємодія сім'ї і навчального закладу, адже структура розвитку особистості відбувається за формулою особистість – сім'я – суспільство. У випадку виховання дитини в умовах школи-інтернату, зазвичай, цей ланцюг взаємодії втрачає одну зі складових. Потрапляння дитини до школи-інтернату, невиконання сім'єю своїх функцій, відсутність взаємодії із навчальним закладом – усе це створює загрозу для формування патріотичної свідомості.

У нашій державі виховання патріотизму має бути введено до складу національно значимої і об'єктивно необхідної цінності, тому що являє собою одне з найбільш глобальних людських почуттів, закріплених тисячоліттями. Патріотизм та відчуття національної приналежності поєднує в собі любов до Вітчизни, до свого народу, гордість за минуле і сьогодення, готовність до їх захисту свого народу і своєї держави. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці виховних заходів для вихованців шкіл-інтернатів, що сприятимуть формуванню національно-патріотичної свідомості особистості.

Список використаної літератури

- 1. Ващенко Г. Г.** Виховання волі і характеру: підр. для педагогів / Г. Г. Ващенко. – К. : Школяр, 1999. – 385 с.
- 2. Гавлітіна Т. М.** Національно-патріотичне виховання в умовах позашкільного навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Т. М. Гавлітіна. – К., 2007. – 20 с.
- 3. Гевко О. І.** Національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декоративно-ужиткового мистецтва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / О. І. Гевко. – К., 2003. – 26 с.
- 4. Гончаренко С.** Український педагогічний словник /

С. Гончаренко. – К. : «Либідь», 1997. – С. 148, 249. **5. Качур М. М.** Патріотичне виховання молодших школярів засобами художнього краєзнавства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / М. М. Качур. – К., 2010. – 24 с. **6. Патріотичне** виховання попереджує і долає дитячу бездоглядність А. В. Плешаков / Пост Методика № 2 (86) Превентивне виховання. – К., 2009. – С. 32 – 33. **7. Плекаємо** патріотів України (збірка статей освітян Черкащини з досвіду патріотичного виховання). – Черкаси: Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, 2011. – 116 с. **8. Формування** патріотичної свідомості дітей підліткового віку в умовах спеціальної школи-інтернату / Авт.-уклад.: Козирева Н. В. – Харків, 2014. – 34 с.

Єрьоміна Л. Є. Національно-патріотичне виховання в умовах інтернатного закладу: стан, проблеми, перспективи

Автор статті аналізує особливості національно-патріотичного виховання в умовах шкіл-інтернатів. Зміст статті дозволяє простежити головну мету, завдання та методи національно-патріотичного виховання в школі-інтернаті, а також ряд проблем, що виникають під час виховної роботи із вихованцями вказаного закладу. Як спосіб підвищення ефективності національно-патріотичної свідомості вихованців школи-інтернату, автором статті запропоновано комплекс виховних заходів «Патріот – це я і ти» (для проведення класним керівником).

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, школа-інтернат, вихованці школи-інтернату.

Еремина Л. Е. Национально-патриотическое воспитание в условиях школы-интерната: состояние, проблемы, перспективы

Автор статьи анализирует особенности национально-патриотического воспитания в условиях школ-интернатов. Содержание статьи позволяет проследить главную цель, задачи и методы национально-патриотического воспитания, а также – ряд проблем, что возникают в процессе воспитательной работы с воспитанниками школы-интерната. Как способ повышения эффективности национально-патриотического сознания воспитанников школы-интерната, автором статьи предложено комплекс воспитательных мероприятий «Патриот – это я и ты» (для проведения классным руководителем).

Ключевые слова: национально-патриотическое воспитание, школа-интернат, воспитанники школы-интерната.

Eremina L. Y. The national-patriotic education in a boarding school: the state, problems and prospects

The author analyzes the peculiarities of the national-patriotic education in a boarding school. The content of the article allows us to trace the main goal, objectives and methods nationalno-patriotic education, and - a number

of problems that arise in the process of educational work with pupils of the boarding school. As a way to improve the efficiency of national patriotic consciousness of pupils of the boarding school, the authors propose a set of educational activities "Patriot - that's me and you" (for the class teacher).

Key words: national-patriotic education, boarding schools, pupils of boarding schools.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

Наукове видання

ВІСНИК

Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

Відповідальний за випуск:

д. п. н., проф. **О. Л. Караман**

к. п. н., доц. **Я. І. Юрків**

Видавець і виготовлювач

Видавництво Державного закладу

„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703. т/ф: (06461) 2-16-02.

e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.